Тыднёвік Магілёўскі
№ 24 (24)
17.10.97.

РЭДАКТАРСКІЯ НАТАТКІ

ЦЯЖКІЯ КРОКІ ДА СЯБЕ

Шэраг падзей апошняга часу, відаць, не пакінуў абыякавым нават самага нецікаўнага да "палітыкі" чалавека. Сапраўды, ці ж можна было не звярнуць увагі на тэрарыстычны акт у Магілёве, у выніку якога загінуў не проста высокі мясцовы чыноўнік, а асабісты сябра прэзыдэнта. І тым больш — на ягоную прамову з гэтай жалобнай нагоды. Або, калі б і не хацеў хто ведаць пра нейкі там чарговы ўказ або дэкрэт, дык ён — аб дысцыпліне — навязаны працоўным калектывам "для абмеркавання". Ці, скажам, хоць большасць з нас і не ведае дзе той Страсбург і што за сустрэча ў вярхах праводзілася ў ім днямі, але як было не пачуць, што адным незапрошаным туды еўрапейскім кіраўніком быў Лукашэнка. Да ўсяго, скончылася бясудовае зняволенне Паўла Шарамета, хоць прэзыдэнт і сам непасрэдна, і вуснамі пашкевічаў з дня ў дзень заклікаў: будзе судзіцца! І нарэшце ў мінулую пятніцу тысячы магілёўцаў з цікаўным і спачувальным здзіўленнем шпацыравалі ў цэнтры горада міма дэмакратычнага пікету супраць пагаршэння сацыяльна-эканамічнага становішча, нягледзячы на тое, што ўрад штодзень пераконвае сябе і народ у тым, што жыццё паляпшаецца і мае ўстойлівую тэндэнцыю да поўнага росквіту.

А здавалася, што беларускае грамадскае жыццё сапраўды ўсталявалася, асабліва калі глядзець толькі БТ. Што яно, трывала схопленае прэзыдэнцка-вертыкальным цэментам, супакоілася і пакорліва пагадзілася на жыццё паасобку, у якім няма месца ніякім грамадска-палітычным праявам, калі яны, вядома, не тычацца "усенароднай" падтрымкі прэзыдэнцкага курсу на стварэнне ў цэнтры цывілізаванага кантынента дыктатарска-камуністычнага заказніка, няхай сабе і смешнага для астатняга свету...

Дык не! Усё ў нас, аказваецца, "як у людзей". І мафія ёсць. І няпростыя міжнародныя адносіны прысутнічаюць. І незадавальненне "престарелого кремлевского льва" (Беларускае тэлебачанне, праграма "Рэзананс", каментатар Зімоўскі) яшчэ мае моц для нашага "не па ўзросту" самастойнага прэзыдэнта. І апазыцыя не стамілася змагацца за правы чалавека і прыстойнае жыццё ў сваёй у будучым сапраўды незалежнай Беларусі...

Грамадства, па ўсяму відаць, патроху пачынае разумець: нешта ў нас, браткі, не тое. Ніякіх сацыялагічных даследаванняў на гэтую тэму аўтар нататак не рабіў. (Упэўнены, што яны б мяне не абвергнулі). Па журналісцкай самнадзейнасці выснову гэтую раблю на падставе асабістых назіранняў. Вось хаця б на двух гэтых.

Мае два не надта блізкія знаёмцы, што раней ледзь не падкрэслена абміналі пры выпадковых сустрэчах, днямі настойліва запрашалі "пасядзець-пагаварыць", каб даведацца нарэшце для сябе, што такое "гэты наш Народны Фронт" і чаго ён дамагаецца. А мой даўні і добры сябра наадварот, бо састаіць пры дзяржаўнай службе, пры нядаўняй сустрэчы з парога абумовіў: давай ні слова пра Лукашэнку і ўсіх іх, давай проста пасядзім. І міжволі азірнуўся па баках і сцішыў голас...

Згадзіцеся, што і першае і другое паказальна. Адны хочуць пагаварыць, бо мала ці нічога не ведаюць. Іншыя хочуць памаўчаць, бо ведаюць і разумеюць усё. Ім усім няпроста. Усё цяжэй не ведаць, бо сваё ж жыццё пратэстуе супраць афіцыйнай прапаганды. Усё цяжэй хаваць веданне, бо, як спяваў Уладзімір Высоцкі, гэта "очень некрасиво — втянутую голову держать".

Веданне дае магчымасць аналізаваць. Аналітыка спрыяе роздуму. Роздум дапамагае высновам. Ну, а высновы падказваюць чалавеку правільныя паводзіны, учынкі і дзеянні... Беларускаму грамадству, на маю думку, да дзеянняў на сваю карысць, а не супраць яе — яшчэ далекавата. Аднак цікавасць да падзей і роздум над жыццём, здаецца, пачаліся. Нібы першыя крокі да самих сябе...

Дай Бог!

Генадзь СУДНІК.

Магілёў, 10-га кастрычніка. Пікет.

З дазволу гарвыканкама ў мінулую пятніцу, а 17-й гадзіне, каля гатэлю "Днепр" прайшоў пікет пад эканамічнымі лозунгамі супраць мізэрных заробкаў, вялікіх цэнаў, і наогул — пагаршэння жыцця. Акцыя была дазволеная ўладамі і таму побач з пікетоўшчыкамі сумавалі, час ад часу пазіраючы на гадзіннікі, два лейтэнанты, што "сачылі" за парадкам. Акрамя таго, яны, відаць, былі прыстаўлены і для аховы кадэбэшнага апарата, які не шкадаваў плёнкі і старанна здымаў усіх удзельнікаў пікету, а таксама тых, хто затрымліваўся побач з ім. На гэта, праўда, ніхто не звярнуў увагі — многія магілёўцы спагадліва спыняліся ля пікету, ахвотна набывалі інфармацыйныя бюлетэні Свабоднага прафсаюза "Рабочий", уступалі ў гаворку. Падтрымка пікету жыхарамі горада гэтым разам, як гаворыцца, кідалася ў вочы.

Добры настрой пікетоўшчыкаў усё ж быў сапсаваны пасля заканчэння акцыі. На працягу гадзіны, што доўжыўся пікет, адзін з актывістаў распытваў магілёўцаў аб іх стаўленні да эканамічнай сітуацыі ў краіне. Аднак адразу пасля яго заканчэння міліцыянты папярэдзілі грамадскага сацыёлага (які, дарэчы, меў дазвол на апытанне ад ТМ) аб тым, што ён будзе арыштаваны, калі не перастане збіраць вакол сябе людзей. Хоць вядома, што апытанне можна рабіць ***дзе і калі заўгодна***, а людзі, якія ўступаюць у гаворку, робяць гэта ***выключна добраахвотна***. У нашай жа краіне, як вядома, збірацца ў колькасці больш за трох небяспечна.

Як бы там ні было, першая акцыя магілёўскай Восені-97 прайшла паспяхова. І надвор'е нават гэтаму спрыяла. Свяціла цёплае вечаровае сонейка, суцішыўся на час пікету надакучыўшы гэтымі днямі дождж. Мабыць, гэта быў знак з нябёсаў, спрыяльны знак для тых, хто выйшаў змагацца за лепшыя перамены ў жыцці.

Дзяніс НОВІКАЎ.

Падчас пікета, які прайшоў 10-га кастрычніка, карэспандэнт ТМ правёў бліц-апытанне. Ён прапаноўваў адказаць "так" ці "не" на наступныя пытанні:

— "Як вы лічаце, сацыяльна-эканамічная палітыка ўрада і прэзыдэнта прыведзе да стабілізацыі эканомікі?"

— "Ці палепшыўся ваш жыццёвы ўзровень за апошнія тры гады?"

Былі выбраны людзі сярэдняга і старэйшага ўзросту. У асноўным, яны ахвотна ішлі на кантакт. На другое пытанне станоўча адказала толькі адна (!) жанчына. Яна была вельмі "дорага" апранутая і па знешняму выгляду нагадвала жонку якога-небудзь "вертыкальнага" чыноўніка. Што ж, калі гэта сапраўды так, то яе адказ не вызывае здзіўлення. Але больш ***ніхто*** з апытаных не лічыў, што стаў жыць лепш за час кіравання Лукашэнкі.

А вось якія адказы давалі людзі на пытанне пра сацыяльна-эканамічную палітыку ўладаў. Так, свае надзеі на паляпшэнне становішча звязваюць з прэзыдэнтам і яго ўрадам 15,6%. Тых, хто лічыць, што гэтая "каманда" не прывядзе народ да лепшага жыцця — 57,8%. І тых, хто не мае свайго меркавання на гэты конт, сярод апытаных 26,6%.

Вядома, гэтае апытанне на працягу адной гадзіны не можа замяніць сабой грунтоўнае сацыялагічнае даследванне. Але ж агульны настрой думак у грамадстве яно, на мой погляд, адлюстроўвае. Нагадаю, што апытваліся людзі ўжо сталага ўзросту, якіх мы прызвычаіліся лічыць за надзейных прыхільнікаў Лукашэнкі. Аказваецца, што ўвесь моц афіцыйнай прапаганды ўжо не здольны забяспечыць уладзе "перамогу" — людзі пачалі ацэньваць сітуацыю па рэальнаму стану рэчаў. Нядаўна "Народная Воля" змясціла вынікі апытання ў Бярэсьці. Там каля 60% рэспандэнтаў вызначылі сваю апазыцыйнасць прэзыдэнту. Лічба блізкая да нашай...

Калі хто сумняваецца ў тым, што магілёўцы далі менавіта такія адказы на пытанні, прыходзьце на пікеты 24-га, 25-га і 26-га кастрычніка. Мы разам з вамі правядзем такое ж самае апытанне.

Віталь МАКАРАНКА.

Магілёў, 10-га кастрычніка. Пікет

Анатоль ФЕДАРАЎ, старшыня абласной арганізацыі БНФ:

На маю думку, пікет як акцыя сацыяльна-эканамічнага пратэсту супраць неэфектыўнай палітыкі Лукашэнкі, выявіў некалькі адметных момантаў, якія нельга не адзначыць. Па-першае, гэта была сапраўды сумесная акцыя мясцовых дэмакратычных арганізацый. Мы і раней імкнуліся выступаць разам, аднак не заўсёды гэта ўдавалася. Часцей за ўсё ініцыявалі і праводзілі мерапрыемствы фронтаўцы. Прадстаўнікі ж іншых партый і рухаў не заўсёды нас падтрымвалі — па розных тактычных, а тое і праграмных разыходжаннях. Ідэя пікету была ўсімі падтрыманая, распрацаваная і ажыццёўленая.

Па-другое, змянілася стаўленне людзей да падобных акцыяў. На многіх ранейшых пікетах трэба было сцерагчыся не толькі міліцыянтаў, гатовых кожную хвіліну выхапіць каго-небудзь з актывістаў за "абразлівы" плакат або бел-чырвона-белы сцяг ці павязку. Як правіла, актыўна паводзілі сябе і лукашэнкаўцы, якія ўслед за сваім кумірам гатовыя былі пусціць у ход не толькі словы, а ледзь не кулакі. Заўсёды міма пікетаў падкрэслена абыякава праходзіла немала людзей, якія дэманстратыўна ігнаравалі нейкіх "дзівакоў", якім няма чаго больш рабіць, як тырчаць з плакатамі на вуліцы.

Гэтым разам усё было інакш. Міліцыянты, зразумела, рабілі сваю "справу": фатаграфавалі і здымалі на відэакамеру пікетчыкаў, нецярпліва паглядалі на гадзіннікі, не дазволіўшы пікету прастаяць на хвіліну больш адведзенага часу. Але іншай "актыўнасці" не праяўлялі. Значна паменшылася і дабраахвотных абаронцаў прызыдэнта, якому "гэтыя дэмакраты не даюць працаваць": людзі ахвотна спыняліся ля пікету, уступалі ў размовы, выказвалі аднолькавыя з пікетчыкамі настроі незадавальнення жыццём.

Дзве высновы можна і трэба зрабіць з нагоды апошняга дэмакратычнага выступу. Дзейнічаць трэба разам. Непрынцыповыя партыйныя разыходжанні павінны саступаць месца агульнаму супраціву антынароднаму рэжыму. І — вельмі важна знаходзіць падставы для выступленняў, якія зразумелыя самаму шырокаму колу людзей. А ўжо на гэтым можна развіваць, як гаворыцца, іх палітычную адукацыю.

Сергей ОБОДОВСКИЙ, председатель региональной организации Свободных профсоюзов:

У меня с собой была большая пачка нашего республиканского бюллетеня "Рабочий". К концу пикета газет практически не осталось. По опыту всех прежних пикетов и митингов знаю, как неохотно в Могилеве люди присоединяются к таким акциям, стараются избегать контактов с митингующими или пикетирующими. В этот раз все было иначе.

Думаю, что мы нашли правильную форму выражения протеста, плакаты были конкретны, на одном из них даже стояла фамилия одного из руководителей предприятия, где недавно "отличились" в политическом выслуживании перед властью. В пикете стояли действительно рабочие люди, многих из которых в городе знают и уважают. Даже самые агрессивные сторонники Лукашенко (между прочим, они всегда отличаются не аргументами в споре, а агрессивностью) не могли бросить пикету своих обычных упреков в "подкупе несмышленых мальчишек", которые за плату согласились постоять с плакатами.

Экономическое положение страны, идущей в никуда на фоне всей динамично развивающейся Европы, становится все очевиднее для большинства людей. Да, в головах еще много путаницы, непонимания причин происходящего, незнания правды, наивной веры в президента — народного батьку.

Но сама жизнь убеждает быстро. Все больше людей понимают, что совершили непростительную ошибку, доверив свою жизнь и страну человеку, не имеющему никаких качеств для высокой государственной должности. В нем вся причина.

Пикет наш убеждал в этом могилевчан не "политически" только, как это было у нас традиционно, а "экономически". Это находило поддержку. Разумные люди сами сделают нужные выводы. Мы же видим свою задачу в том, чтобы говорить людям правду, не боясь власти, несмотря на всю ее полицейскую силу, и отстаивать права рабочих людей. Все больше рабочих нас понимают. Свободные профсоюзы живут и действуют, хотя власть против нас бросает немалые пропагандистские и административные силы. Но правду, как известно, нельзя уничтожить. Пикет в рамках осенних акций протеста против нынешнего социально-экономического состояния страны и народа это подтвердил.

ПАЛІТЫЧНАЯ ВОСЕНЬ-97 НА МАГІЛЁЎШЧЫНЕ. ЦІ БУДЗЕ ПРАЦЯГ?

Пытанне гэтае — аб магчымасці працягу восеньскіх выступленняў працоўных супраць пагаршэння сацыяльна-эканамічнага становішча, што шчыльна звязанае з палітыкай рэжыму — зусім, на жаль, правамернае. Не таму, зразумела, што адмоўны грамадскі настрой, які пануе цяпер у нас, раптам зменіцца ў лепшы бок або пойдзе на спад. Наадварот, незадавальненне людзей жыццём штодня расце і пашыраецца. Але ж і рэжым нарошчвае сілы і прымяняе мэтады запалохвання і прамога гвалту супраць людзей, чыніць перашкоды ажыццяўленню грамадзянамі іх канстытуцыйных правоў.

Мінулымі выхаднымі на Магілёўшчыне адбыліся дэмакратычныя пікеты ў Глуску, Касцюковічах, Бабруйску, Мсціславе і Шклове. Паўсюль з вялікімі цяжкасцямі арганізатары дамагліся ад мясцовых уладаў дазволу на свае мірныя выступы, на сваё права, калі гаварыць шырэй, мець магчымасць адкрыта заяўляць сваю думку, сваю пазыцыю. Адзначым, што ва ўсім свеце для таго, каб выставіць пікет, не патрабуецца спецыяльнага дазволу, не патрэбны ніякія іншыя адміністрацыйна-бюракратычныя захады. Гэта натуральнае права чалавека — выйсці да тых, ад каго залежыць вырашэнне праблемы, сітуацыі ці пытання — і прыцягнуць увагу з дапамогай, як правіла, маўклівай акцыі пікетавання, звычайна аздобленай толькі плакатамі, транспарантамі ці адметным адзеннем.

Але гэтае права не прызнаецца лукашэнкаўскім рэжымам. З плакатамі ў ягоную падтрымку вы можаце збірацца ў любы час сутак на парозе Дома саветаў, на плошчы Леніна або ў дварах дамоў, дзе пражываюць начальнікі. Ніхто не рызыкне вам перашкодзіць, а тым больш затрымаць. Рэдакцыя ТМ можа заключыць на гэты конт любое пары.

У райцэнтрах, дзе адбыліся пікеты (зазначым — зусім нешматлюдныя), да месцаў іх правядзення былі сцягнутыя ўсе мясцовыя міліцэйскія сілы. Яны былі напагатове, як сведчаць удзельнікі пікетаў, за ўсімі кустамі, дрэвамі, за вугламі бліжэйшых дамоў. Напагатове каб накінуцца на пікетчыкаў. Любая правакацыя, любая нагода маглі стаць падставай для разгону і затрымання людзей. На шчасце, гэтага не адбылося: пікетчыкі паўсюдна паводзілі сябе выключна стрымана. Але пагадзіцеся, што далёка не кожны чалавек здольны праявіць свой настрой і сваю пазыцыю, знаходзячыся ў шчыльным атачэнні ўзброеных і на ўсё гатовых дзеля "абароны" роднага прэзыдэнта міліцыянтаў, амонаўцаў і "цывільных" агентаў. На гэта ў іх і разлік.

Аднак што тычыцца, ў прыватнасці, пікету, які адбыўся ў мінулую пятніцу ў Магілёве ля гатэля "Днепр", яго арганізатараў і удзельнікаў запалохаць не ўдалося. Яны замовілі чарговыя масавыя выступы маральнага супраціву рэжыму на 24-е, 25-е і 26-е кастрычніка. Іх не ўдасца і выштурхнуць на ўскраіну горада, як заўсёды імкнуцца, дарэчы, зрабіць абласныя ды раённыя ўлады. Найлепшае, чаго б хацелі яны дамагчыся — каб людзі праяўлялі сваё незадавальненне ў зачыненых кватэрах і пры выключаным святле. Аднак дэмакратычная апазыцыя вобласці, Свабодныя прафсаюзы настроены не хавацца, а настойліва заяўляць аб сабе і дзейнічаць. Бо адчуваюць рэальную трывогу за сацыяльна-эканамічны стан градства, якое ўлада "корміць і сагравае" не нармальнай зарплатай, людскімі цэнамі на тавары і паслугі, не цяплом у дамах, а ідэалогіяй нейкага асобнага курсу, якім прэзыдэнт вядзе краіну ўсё далей ад агульнапрызнанай цывілізаванай дарогі. Далёка не ўсе згодныя з такім накірункам. Заяўляць аб гэтым, патрабаваць зменаў і ёсць асноўная мэта пікетаў і ўсёй палітычнай Восені-97.

Уласн. інф.

ДАКУМЭНТ

212030, Магілёў, Дом Саветаў

Старшыні Магілёўскага абласнога выканаўчага камітэту

Абрамовіча Віктара Альбертавіча
Адрас: 212030, Магілёў,
вул. Інтэрнацыянальная, 6а

СКАРГА

Пачынаючы з 27 траўня г.г. і да 29 жніўня г.г. мною падаваліся заявы ў гарвыканкам г. Магілёва на правядзенне вулічных шэсцяў і мітынгаў. Мэтай шэсцяў і мітынгаў было прыцягнуць увагу грамадскасці горада г. Магілева да парушэнняў, якія ў масавым парадку ўчыняюць дзяржаўныя служачыя, якія працуюць у гарвыканкаме, і праз абмеркаванне гэтых парушэнняў вусна і ў сродках масавай інфармацыі ініцыяваць уздзеянне грамадскай думкі на гарадзкія ўлады, каб выправіць дрэннае становішча з радам праблем, якія не рашаюцца, або наўмысна замоўчваюцца як уладамі, так і падпарадкаванымі ім сродкамі масавай інфармацыі. Гэта такія негатыўныя праблемы, як парушэнне работнікамі гарвыканкама Закона РБ "Аб асновах службы ў дзяржаўным апараце", рост злачыннасці ў г. Магілёве, парушэнні работнікамі гарвыканкама дэкрэта N 5 прэзыдэнта Лукашэнкі і арт. 35 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, парушэнне гарвыканкамам Закона РБ "Аб прадпрымальніцтве ў Рэспубліцы Беларусь" і Закона РБ "Аб зваротах грамадзян".

Са 103 паданых заяў на шэсці гарвыканкамам было разгледжана толькі 70. Своечасова паведамлена аб прынятым рашэнні толькі 11 разоў. Не дадзена ніводнага дазволу на правядзенне шэсця. Такім чынам, выканаўчым камітэтам г. Магілёва парушаны:

— арт. 35 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь 103 разы;

— п. 4 дэкрэта N 5 прэзыдэнта РБ у частцы разгляду заяў аб правядзенні шэсцяў — 33 разы;

— п. 4 дэкрэта N 5 у частцы своечасовага паведамлення аб прынятым рашэнні — 59 разоў

— п. 5 дэкрэта N 5 у частцы выпадкаў забароны правядзення шэсцяў — 70 разоў (адмоўлена ў правядзенні шэсцяў па прычынах не прадугледжаных у п. 5).

Разам з заявамі на шэсці падаваліся заявы на правядзенне мітынгаў, пачынаючы з 28.05.97 па 09.07.97. Адмовы на іх паступалі разам з рашэннямі па шэсцях, ці наогул не паступалі. Усяго пададзена 43 заявы на мітынгі. Разгледжана 28 заяў. На правядзенне мітынгаў не дадзена ніводнага дазволу.

Парушаны арт. 35 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь 43 разы.

Разгледжана і паведамлена аб рашэнні ў адпаведнасці з дэкрэтам N 5 адна заява.

Працэнт выканання гарвыканкамам дэкрэта N 5 прэзыдэнта РБ:

(28+1)/(103+43)x100=19,86%

Несвоечасовы разгляд заяў грамадзян і ігнараванне разгляду заяў — гэта візытоўка гарвыканкама г. Магілёва. Акрамя таго, што гэта выклікае нараканні грамадзян, гэта яшчэ і прамое парушэнне арт. 8 Закона РБ "Аб зваротах грамадзян". Са 146 пададзеных мною заяў ва ўстаноўлены тэрмін былі дадзены адказы толькі на 29. Гэта менш чым 20% ад патрабаванняў законаў і дэкрэта N 5 прэзыдэнта Лукашэнкі.

У сувязі з вышэй азначаным прашу:

1. Працягнуць да адказнасці асоб, якія парушылі Закон РБ "Аб асновах службы ў дзяржаўным апараце" (арт. 10).
2. Прыняць захады дзеля выпраўлення існуючага становішча з тэрмінамі разгляду заяў у аддзеле па зваротах грамадзян гарвыканкама.
3. Аб прынятых мерах паведаміць у сродках масавай інфармацыі.

06.10.97 В.Абрамовіч.

З КАСТРЫЧНІЦКАГА СОЙМУ БНФ

Калі на карце лёс краіны — не да лагоднасці

У мінулую суботу ў Менску адбыўся чарговы Сойм Беларускага Народнага Фронту. Удзельнікі ягонай работы паведамілі ТЫДНЁВІКУ аб тым, што Сойм праходзіў у вострай дыскусійнай форме, выкліканай абмеркаваннем бягучага палітычнага становішча і дачыненняў Фронту з іншымі апазыцыйнымі рэжыму палітычнымі партыямі ў гэты найбольш адказны для Бацькаўшчыны час.

Частка фронтаўцаў лічыць, напрыклад, што некаторыя з прынцыповых мэтаў вызвольнага нацыянальнага руху можна на нейкі час, да перамогі над Лукашэнкам, не выстаўляць на першы план, а дзейнічаць разам з усімі антыдыктатарскімі сіламі пад больш мяккімі лозунгамі. Іншыя, і разам з імі Зянон Пазьняк, з такой тактыкай не пагаджаюцца, бо яна можа прывесці да паступовай і непрыкметнай страты вядучай ролі БНФ у змаганні за Беларусь.

Сойм тым не менш не стаў навукова-тэарэтычнай канферэнцыяй, а здолеў прыняць шэраг дакумэнтаў, неабходных для бліжэйшай рэальнай работы. ТМ мае магчымасць пазнаёміць чытачоў з асноўнай пастановай кастрычніцкага Сойму.

УХВАЛА

Аб удзеле БНФ у Нацыянальнай Выканаўчай Радзе

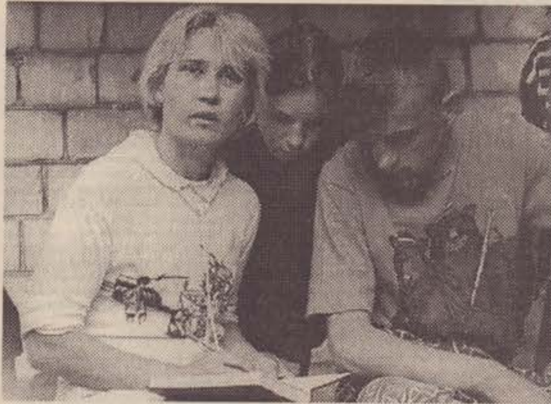
1. Выконваючы рашэньні V-га зьезду БНФ аб супрацоўніцтве з легітымным Вярхоўным Саветам у барацьбе за вяртаньне канстытуцыйнага парадку ў краіне і рэальнае аднаўленьне дзеяньня Канстытуцыі 1994 г. лічыць неабходным падтрымаць ініцыятыву прэзыдыюма ВС аб утварэньні Нацыянальнай Выканаўчай Рады.
2. Лічыць удзел прадстаўнікоў БНФ у Нацыянальнай Радзе мэтазгодным пры ўмове ўнясеньня ў тэкст Палажэньня аб ёй праграмных пунктаў пра адстойваньне незалежнасьці Беларусі і гарантыяў нацыянальна-культурнай пэрспэктывы беларускага народу.
3. З увагі на патрэбу максымальнага ўліку інтарэсаў і поглядаў БНФ як буйной палітычнай сілы лічыць мэтазгодным, каб пасаду старшыні Нацыянальнай Рады заняў прадстаўнік БНФ, або кандыдатура старшыні была б зацьверджана па прапанове БНФ.
4. Даручыць прадстаўнікам БНФ на перамовах з прэзыдыюмам ВС давесьці вышэйвыкладзеную пазыцыю Народнага Фронту.

11 кастрычніка 1997 г.
г. Менск.

Даведка ТМ. Нацыянальная Выканаўчая Рада ствараецца па рашэнню Сходу дэпутатаў Вярхоўнага Савета 13-га скліканння. Мэтай гэтай палітычнай структуры зьяўляецца выпрацоўка мер па недапушчэнню разбуральнай эканамічнай палітыцы, якую праводзіць цяперашняя выканаўчая ўлада краіны, а таксама распрацоўка і ажыццяўленне неабходнага комплексу мер для вяртання краіны ў прававое поле. Мяркуецца, што НВР збярэ ў свае шэрагі найбольш прафесыйных і аўтарытэтных асобаў, здольных у бліжэйшы час прапанаваць грамадству дакладную і рэальную праграму пераўтварэнняў у Беларусі, накіраваных на прыкметнае паляпшэння жыцця людзей.

На нядаўнім дэмакратычным мітынгу ў Менску старшыня ВС Сямён Шарэцкі паведаміў таксама, што бліжэйшай задачай НВР стане падрыхтоўка і ажыццяўленне легітымнай працэдуры па адхіленню ад улады прэзыдэнта Лукашэнкі.

*ТЫДНЁВІК прапануе вашай увазе матэрыял, які падрыхтаваў старшыня клуба выбарчыкаў г. Глуска **Ігар Кірын**. Ён занітаваў грунтоўную гутарку з удзельнікамі археалагічных даследванняў, што летась праводзіла ў Глуску навуковая экспедыцыя Інстытута гісторыі Нацыянальнай Акадэміі навук Беларусі. З прычыны таго, што інтэрв'ю занадта вялікае па аб'ёму для ТМ, мы зрабілі з яго ў скарочаным выглядзе маналог кіраўніка экспедыцыі спадарыні Ірыны Ганецкай.*

НЕ АБДЗЕЛЕНЫ БОГАМ НАШ КРАЙ,

жывой зялёнай сцяной стаяць шчодрыя лясы, пад сінім купалам неба скрозь раўніны віруе рака, адзін за адным паўстаюць проста казачныя краявіды. Па вечарах клякочуць буслы, спяшаючыся прынацца ў любасці да роднай зямлі. У суладдзі з гармоніяй прыроды імкнуліся жыць стагоддзямі нашыя продкі. Сеялі жыта, кахалі, гадавалі дзяцей, рыбачылі ў Пцічы, палявалі ў навакольных лясах, будавалі дамы і храмы, узвялі магутны замак на беразе ракі, каб бараніў іх ад небяспекі. Даўно адышлі тыя людзі, панёсшы з сабой свае пачуцці, надзеі і расчараванні, але сляды іх жыцця, працы, таленту і да сёння тоіць у сябе глуская зямля.

Вось ужо другі сезон спрабуюць адкрыць тыя векавечныя тайны археолагі. Які ж даробак прынеслі сёлетнія раскопкі на тэрыторыі глускага замку?

Распавядае Ірына Ганецкая.

На гэты сезон мы ставілі перад сабой наступныя задачы: цалкам даследваць мураваныя будынкі замка другой паловы XVII ст. (жылы корпус і надбрамную вежу), працягнуць вывучэнне прылеглай да будынка тэрыторыі з мэтай атрымаць інфармацыю пра гісторыю дадзенай мясціны.

Мэты дасягнулі часткова. Вялікай і, скажам, не зусім прыемнай нечаканасцю было тое, што пад самымі мурамі выявілі старажытныя могілкі. У раскопе і шурфах мы зачапілі 11 пахаванняў. Шэсць з іх зачысцілі, замалявалі, сфатаграфавалі дзеля вывучэння пахавальнага абраду

часоў позняга сярэднявечча, астатнія не раскрывалі.

Могілкі пачыналіся прыкладна ад магазіна "Паляўнічы-рыбалоў" і сканчаліся недзе за ФОКам. Справа ў тым, што калі капалі катлаван пад гэты будынак, то там поўна было людскіх касцей. У коўш экскаватара трапіла нават магільная пліта. Толькі дзе яна зараз?.. Аб гэтым нам расказаў сам экскаватаршчык. Ён падыходзіў да нас і ў мінулым годзе і цяпер. Дарэчы, вялікі дзякуй усім жыхарам горада за звесткі па гісторыі замка за апошнія дзесяцігоддзі. Для нас каштоўная любая інфармацыя на гэты конт, мы ўсё запісваем. Дык вось пліта... Тады ніхто на яе не звярнуў увагі, не пацікавіўся надпісам. А надпіс верагодна быў. Паводле словаў відавочцы, пахаванне пад плітой надзвычай добра захавалася. Але ў адзін момант, проста на вачах усё стала рассыпацца іператварылася ў прах. Гэта як цуд, як мроя. Зьява неверагодная, хоць і мае абсалютна рацыянальнае тлумачэнне. Археолагі, якія не раз сутыкаліся з ёй, і тыя бываюць моцна ўражаныя.

Для таго ж, каб захаваць такія знаходкі, мы не маем ні патрэбнага абсталявання, ні тэхналогіяў, ні спецыялістаў. А да пліты ў той сітуацыі нікому не было справы, пэўна, вывезлі куды-небудзь, ніхто не ведае... Могілкі гэтыя ўжо існавалі на момант пабудовы мураванага корпусу. Іх можна з упэўненасцю датаваць XVI — першай паловай XVII ст.

У вайне 1654-1667 г.г. паміж Маскоўскім царствам і Рэччу Паспалітай актыўную ролю адыгрывала ўкраінскае казацтва. Па дамоўленасці з маскоўскім царом у 1655-м г. атрад казакаў наляцеў на Глуск, узяў штурмам замак, спаліў яго і горад, абрабаваўшы і пабіўшы насельніцтва. Чорная праслойка зямлі, што аддзяляе, умоўна кажучы, "слой могілкаў" ад "слою мураванага будынка" хутчэй за ўсё і зьяўляецца следам таго пажару. Хутка пасля яго пачынае будавацца даследваны намі корпус.

Першыя печы ў мураваным будынку складзены з кафляў, на якіх ёсць даты 1670 і 1675. Што адбылося ў гэтых гадах? Можа шлюб, можа пачатак і канец будаўніцтва, можа якая іншая важная падзея ў жыцці гаспадароў замка. Але ўсе атрыманыя намі матэрыялы яшчэ патрабуюць дэталёвага аналізу і інтэрпрэтацыі, супастаўлення з іншымі крыніцамі...

Сёлета, калі пачыналі здымаць верхнія слаі на прылеглай да будынка тэрыторыі, то ўжо на ўзроўні першага паверха пясок літаральна начынены быў людскімі касцямі. Выглядае так, што замак быў разбураны на мяжы XVIII-XIX ст.ст. у мірны час (слядоў вайсковай навалы не выяўлена). Фрагменты сценаў выступалі над зямлёй, каб схаваць іх, відаць, бралі пясок з тэрыторыі могілкаў, парушыўшы пры гэтым пахаванні, і засыпалі разваліны замка. Я шчэ ня мела часу займацца росшукамі ў архівах, але калі высветлю, хто быў апошнім гаспадаром замка, тады здолею адказаць на пытанне: што здарылася ў Глуску напрыканцы XVIII — пачатку XIX стагоддзя?..

Звычайна археолагі натрапляюць на пахаванні пад падлогамі храмаў падчас раскопак. Зьява вельмі характэрная для Беларусі. Дарэчы будзе зазначыць, што вынікі нашых раскопак даюць добры матэрыял менавіта па праблеме пахавальнага абраду XVI-XVII ст.ст. Тэма гэта зусім не распрацаваная.

Цікавай асаблівасцю зьяўляюцца сляды вогнішчаў у нагах нябожчыкаў. Часам вогнішча вышэй, часам ніжэй, але заўсёды ў самой магільнай яме. Тое ж назіралася ў пахаваннях у Магілёве. Магчыма, гэта сведчанне рудыментаў паганства ў светапоглядзе нашых продкаў. Склалася ўражанне, што ўсе закранутыя намі пахаванні зроблены прыкладна ў адзін час — надта ўсё падобна, нават да сантыметру супадаюць па шырыні магільныя ямы, ды і месца выбрана дзіўнае — пад самым замкам, а можа — і на ім. А з гэтага вынікае, што могілкі ўзніклі пасля нейкай навалы. Гэта пацверджаецца і тым, што мы не знайшлі абсалютна нічога, апроч касцей, рэштак трунаў і цвікоў. Ніякіх рэчаў.

Самае галоўнае сёлета, што мы змаглі прасачыць абрысы гэтай жылой пабудовы. На жаль, не ўдалося знайсці вежу, што прымыкала да даследванай пабудовы, праз якую быў уваход у замак. З паўднёвага боку блізка бастыён, значыць вежа павінна быць недзе з поўначы. Спадзяваліся мы выявіць рэшткі вежы ў шурфе, але іх там не аказалася... У падвалах — закопчаныя скляпенні. Гэта пасляваенны пажар, ужо ў наш час. Там быў склад прамкамбіната і сушылка драўніны. Замкнула электраабсталяванне, адбыўся пажар, пасля якога падвалы ніяк не выкарыстоўваліся і пачалі разбурацца. Увогуле замак пашкоджаны страшэнна. Прычым разбураўся ён наўмысна людзьмі.

...Так што ў раскопках мы прасачылі гісторыю замка ў Глуску ад XVI ст. Гэта вельмі каштоўная і надзейная інфармацыя. Цікава, што нам удалося знайсці патаемны выхад з замка. У яго можна было трапіць толькі з падзямелля праз пралом у сцяне. У падземную сцяну былі ўмураваныя тоўстыя жалезныя штыры, на якіх віселі дзвярныя завесы. Падземны выхад выводзіў па-за межы замка на роў. Гэта — сапраўдны падземны ход. Мы тут шмат разоў чулі пра падземны ход да Бабруйска, але пакуль не маем магчымасці праверыць гэтыя звесткі.

У Бабруйску таксама быў драўляны замак. Ён, дарэчы, згарэў у 1649-м, пасля чаго ўжо не аднаўляўся. Вось тут побач з Глускам ёсць вёска Гарадок. Назва такая, што там абавязкова павінен быў быць замак і сляды замчышча павінны былі застацца, хутчэй за ўсё на беразе Пцічы. Сам тапонім такі — гарадок — значыць агароджанае, умацаванае месца. Цікава было б там таксама пакапаць, высветліць, які там быў замак, як храналагічна ён суадносіцца з Глускім. Калі сінхронны, то несумненна, што абодва замкі ўяўлялі сабой адну сістэму абароны. На тэрыторыі Глускага замка я пакуль нічога раней за XVI ст. не знаходзіла.

Калі казаць пра маёмасны стан гаспадароў Глускага мураванага замка, то ў XVII ст. яны былі багацейшымі за самога караля. А палітычная сітуацыя была вельмі неспакойная. Гэта азначае, што ўзвесці замак маглі вельмі хутка. Тут мы павінны яшчэ мець на ўвазе, што пад замкам трэба разумець не толькі вежу і палац, але не ў меншай ступені земляныя ўмацаванні (валы, бастыёны, равы), якія забяспечвалі непрыступнасць фартэцыі. Характэрная для таго часу тэхніка муроўкі — змешаны мур, opus mixtum. Так збудаваныя ўсе нашы замкі. Напрыклад, Мірскі замак, Крэўскі ці Лідскі. У цокальных паверхах валуны ў муроўцы выходзілі на паверхню. Гэта мела і функцыянальнае (сцены былі мацней, ашчаджалася цэгла), і дэкаратыўнае значэнне. Да таго ж такая была традыцыя. У версе мур быў чыста з цэглы.

Адтуліна ў муроўцы — гэта дымаход, які пачынаецца ў падвале. Ён не проста адразу выходзіў наверх, але ішоў своеасаблівым змеевіком, пры гэтым дадаткова награваліся сцены, паляпшалася цяга. Падобна, што яшчэ мы выявілі вентыляцыйную адтуліну. Таўшчыня ўнутраных сцен паміж пакоямі 80-85 см, а вонкавых, фасадных — 150-170 см. Тут, у Глуску, выявілі вельмі рэдкі выпадак пастаноўкі клеймаў. Мы называем іх "пальцы": майстар праводзіў па сырой яшчэ цэгліне пальцамі, і ў выніку заставаліся тыя сляды, якія замянялі клеймо. Дык вось у Глуску майстар правёў трыма пальцамі дзве дыяганалі. Аналагічны матэрыял знаходзілі толькі ў Мсціславе.

Не мела часу я пакуль клеіць кераміку ў працэсе раскопак. Цэлага гаршка пакуль няма ніводнага. Для мяне асабіста цікавай знаходкай зьяўляюцца фрагменты фаянсавых талерак сярэдзіны XVII ст. вытворчасці навасвержанскай фаянсавай мануфактуры, што належала Радзівілам. Таксама знайшлі мы жалезны ключ ад унутранага замка XVI-XVII ст.ст. Яго даўжыня недзе 10-12 см. На чатыры экзэмпляры папоўнілася калекцыя манет. Сярод іх тры соліды — разменная манета Вялікага Княства Літоўскага сярэдзіны XVII ст., на адной чытаецца дата — 1663. Гэта вельмі тонкія маленькія медныя манеткі, на адным баку партрэт і імя караля Яна Казіміра Вазы, на другім —дзяржаўны герб "Пагоня" і дата выпуску. Чацвёртая — медная манета Расейскай імперыі часоў Кацярыны ІІ-ой, дата кепска чытаецца, але магчыма гэта 1763-й г. Знайшлі шмат прыгожай кафлі. Некалькі новых тыпаў. Ёсць і з ягадамі, і з арламі.

Хачу параіць жыхарам і ўладам Глуска наступнае. Нельга рабіць шкоды помнікам гісторыі і археалогіі, а Глускі замак —менавіта такі помнік. Ён унесены ў дзяржаўны рэестр "Збор помнікаў" —пад нумарам 754 у томе "Магілёўская вобласць". Ідзе стыхійнае разбурэнне валоў: людзі падкопваюць іх, бяруць адтуль пясок. Вялікую шкоду наносяць дрэвы, якія растуць на самых мурах. Неабходна іх спілаваць пад самы корань. Трэба прыбраць сметнікі ды бур'ян на валах.

Яшчэ хацелася б звярнуць увагу на такі аспект: адсутнасць краязнаўчага музея ў Глуску. Вельмі важна, каб былі ініцыятыўныя людзі, нават адзін чалавек, які пачаў бы збіраць матэрыялы і фармаваць фонды будучага музея. Гэта будзе тым самым падмуркам, на якім потым паўстане музей. Падкрэслю, што ён павінен пачынацца не з памяшкання, а з асобы. Думаю, што калі будзе ўсвядомлена неабходнасць стварэння музея, то і энтузіясты знойдуцца. Цяпер пры двух універсітэтах рыхтуюць прафесыяналаў-музеязнаўцаў. Можна пашукаць сярод сённяшніх студэнтаў. Тут і я магу дапамагчы, бо там працуюць мае калегі, і мяне запрашаюць чытаць спецкурсы будучым музейшчыкам.

Ад аўтара. Па-за нашай увагай засталася роля мясцовай газэты ў справе гістарычнага выхавання і асветы насельніцтва. Зварот да гістарычнай тэматыкі пастаянна нагадваў бы людзям пра слаўную старажытную мінуўшчыну іх края, яны б па-новаму (нават дзякуючы фотаздымку роднай мясціны, зробленаму з нязвыклага для іх ракурса) ўбачылі бы яе, зацікавіліся ёю... Атрымаўшы інфармацыю па гісторыі свайго горада, сталі б вадзіць на экскурсіі сваіх гасцей, перадавалі бы свае веды дзецям...

І апошняе. Замак — спадчына не толькі гараджанаў. Яго будавалі, рамантавалі, абслугоўвалі, у ім ратаваліся не толькі глушчане, але і жыхары ўсёй акругі — колішняга Глускага графства. Гэта таксама трэба памятаць.

ЧАМУ НАШ ГОРАД НАЗЫВАЮЦЬ МАГІЛЁЎ?

МАГІЛЁЎ: ДАЎНІНА І СУЧАСНАСЦЬ

Гістарычны агляд І.Марзалюка

Напэўна большасць магілёўцаў яшчэ з дзяцінства ведае прыгожую легенду аб назве нашага горада, апетую Янкам Купалам у паэме "Магіла Льва". Згодна з ёй, горад атрымаў сваю назву ад месца, дзе быў пахаваны разбойнік Машэка, якога забіла здрадзіўшая яму дзяўчына.

Курган, дзе яго пахавалі, назвалі Магілай Льва, а пазней тут вырас горад, які і атрымаў аднайменную назву — Магілёў.

Я.Купала надаў Машэку рысы высакароднасці, у той час як самімі магілёўцамі, якія пераказвалі з пакалення ў пакаленне легенду, ён разглядаўся як звычайны разбойнік. Згодна аднаго з варыянтаў легенды, Машэка быў кіраўніком адной банды, а другой, якая таксама рабавала падарожных і купцоў у магілёўскіх ваколіцах, кіраваў яго сябра і паплечнік Гвозд. Кожны з іх меў месца для прытулку і схованкі на парослых непралазным лесам магілёўскіх узвышшах — "гарах". Тая гара, дзе хаваўся Машэка, атрымала назву "Машакоўкі", а другая, на якой жыў Гвозд са сваімі людзьмі, стала звацца Гваздоўкай. Абодва яны загінулі і былі пахаваныя. А тыя месцы, дзе іх пахавалі, сталі зваць Магілаю. Пазней тут вырас горад.

У яшчэ адным надзвычай цікавым варыянце гарадской легенды правадыра рабаўнікоў называюць не Машэкам, а Магілай.

Але гэта легенды. А калі паспрабаваць даць навуковае тлумачэнне назве?

Цікава, што ў старабеларускай і ўкраінскай моўнай традыцыях слова "магіла" мела адрозны ад сённяшняга сэнс. Пад "магілай" звычайна разумелася любое ўзвышанае месца (гара). Слова "Магіла" ужывалася ў сярэднявечны таксама і як імя асабістае.

Выводзіць назву горада з таго, што на замчышчы ў XII-XIII ст.ст. быў грунтовы могільнік, існаванне якога нібыта адбілася ў назве ўзвышша, як мне здаецца, няма падстаў. Па-першае, зараз можна лічыць даведзеным факт існавання ўмацаванага замка ў XII-XIII ст.ст. на гэтым месцы. Два пахаванні XII-XIII ст.ст., знойдзеныя падчас археалагічных раскопак М.Ткачова, лакалізуюцца ў непасрэднай блізкасці ад таго месца, дзе яшчэ на пачатку XVII ст. была замкавая царква. Магчыма, што культавая пабудова тут існавала і раней. Ускосныя звесткі паказваюць, што Магілёў у канцы XIV ст., верагодней за ўсё, ужо зьяўляўся цэнтрам царкоўнага прыхода. Звычайна ў старажытнасці побач з царквой хавалі нябожчыкаў. На менскім замчышчы ў XII-XIII ст.ст. існавалі невялікія могілкі, так што Магілёў у гэтым сэнсе не зьяўляецца выключэннем.

Атрыманыя археалагічныя матэрыялы (наяўнасць умацаванага паселішча з XII ст. і княскай адміністрацыі ў ім) наводзяць на думку, што маюць рацыю тыя даследчыкі, якія зыходзячы з таго, што ў назве горада прысутнічае суфікс прыналежнасці "-ёў", схільны лічыць паходжанне назвы "Магілёў" ад асабістага імя Магіла.

Для параўнання: князь Тур — Тураў, князь Барыс — Барысаў і г.д. Тым больш, што для пазначэння курганных могільнікаў у нашым рэгіёне ўжывалі іншыя найменні — капцы, валатоўкі. З распаўсюджваннем хрысціянства і зьяўленнем грунтовых могільнікаў агульнаўжывальным тэрмінам для пазначэння могілак сталі назвы "клады", "кладаўе", якія захаваліся ў дыялектах Магілёўшчыны да сённяшняга дня.

"ДЗЕ-Я". ТАКІ ШМАТЭНСОЎНЫ НАЗОЎ...

У Магілёве распачаліся гастролі менскага драматычнага тэатра "Дзе-Я?". Высокапрафесыйная невялікая трупа валодае асаблівым рэпэртуарам. ТМ з прыемнасцю паведамляе чытачам, што перш за ўсё гэта — беларуская спадчына, вельмі таленавіта асвоеная і асэнсаваная тэатральным калектывам. Як, напрыклад, творы нашага знакамітага драматурга, акцёра і рэжысёра Францішка Аляхновіча, імя якога, пачынаючы з 1928-га года, "зьнікла" з савецкага друку. Ён быў залічаны ў "ворагі народа" на той адзінай, зараз усім нам вядомай падставе, што самааддана служыў беларускаму мастацтву. Урэшце ён быў забіты ў 1944-м годзе ў Вільні. Пакуль гісторыкі дакладна не высветлілі, хто гэта зрабіў.

Спэктаклі тэатра па яго творах "Чорт і баба", "Круці..." атрымалі найвышэйшыя адзнакі крытыкаў і прызы ад гледачоў на фэстывалях апошніх трох год у Эдынбурзе (Шатляндыя), дзе тэатр акрамя ўдзелу непасрэдна ў сцэнічнай фэстывальнай праграме, зрабіў шмат пэрфомансаў прама на вуліцах.

Як гэта часцяком здараецца ў нас, поспех у далёкім замежжы і прызнанне высокага ўзроўня майстэрства калектыва вызвалі цікавасць і ў Беларусі. Між тым "Дзе-Я?" працуе ўжо пяты сезон, і за гэты час яго праца была адзначана на фэстывалях ва Львове, Гданьску, Кіеве, Чалябінску... Тэатр шмат працуе для дзяцей. Акцёры далі сотні спэктакляў у школах і дзіцячых садках Менска, выступалі перад жыхарамі забруджаных радыёнуклідамі раёнаў Беларусі, дзякуючы фінансавай падтрымцы (светлай памяці) Фонда Сораса.

Такім чынам, ТЫДНЁВІК звяртае вашу увагу на тое, што да нас упершыню (прынамсі, за час існавання ТМ) прыехаў ***цудоўны беларускі тэатр.*** Вось, на заканчэнне, некалькі вытрымак з шатляндскай і ангельскай перыёдыцы пра творчасць "Дзеі":

"Круці..." — спэктакль, прадстаўлены Менскім тэатрам драмы, задае спрадвечныя пытанні: "Хто я?" і "Дзе я?" Прысутнасць смерці адчуваецца у часе першага акта, які гучыць жахліва і змрочна.

10 акцёраў трупы запаўняюць сцэну віхурай рухаў і фарбаў. На змену фарсу прыходзіць высокая драма. Калі акцёры размаўляюць на сваёй выдатнай мове, шкадуеш, што не валодаеш ёю. Аднак ключавыя моманты перакладзены на ангельскую і вымаўленне лепшае, чым у іншага носьбіта мовы.

У п'есе ўздымаюцца пытанні аб нацыянальнай тоеснасці і адраджэнні нацыянальнай мовы, што робіць пастаноўку надзвычайнай.

Перад самым фіналам яны выконваюць народную шатляндскую песню, і іх шатляндская мова бездакорная.

Спэктакль прыгожы, урачысты, прывабны. Ён прыцягвае, уражвае, захапляе, бярэ ў палон...

Віктар СУДНІК.

Тэатральная акцыя

Карыстаючыся гастроллю тэатра "Дзе-Я?", абласны драматычны тэатр абвесціў правядзенне ў сваіх сцэнах з 20-га па 24-е кастрычніка акцыі пад назвай "Экалогія душы", адрасаванай маладым гледачам і з іх удзелам. Гэтая акцыя лагічна працягвае высілкі тэатра, накіраваныя на прыцягненне да мастацтва школьнікаў, навучэнцаў і студэнтаў. Для іх даюцца адмысловыя спэктаклі з наследуючым іх абмеркаваннем, праводзяцца своеасаблівыя дні адчыненых дзвярэй, удзельнікі якіх вядуць шчырыя гаворкі з артыстамі.

Праграма "Экалогія душы", паколькі яна зацверджана ўпраўленнем культуры, мае (на паперы) выгляд даволі казённай задумы па "прафілактыцы падрастковай злачыннасці сродкамі эстэтычнага выхавання". На шчасце, у гэтай справе тэатру ўдаецца пазбягаць казёншчыны і фармалізму. Пасля трэцяга званка перад пачаткам кожнага спэктакля гледачы забываюць, што пачалося "мерапрыемства па прафілактыцы", а проста глядзяць тэатральнае дзейства, якое пакідае ці не пакідае сваю адмеціну ў душы. Гэта залежыць ад мастацкай праўды, што ўтвараецца на сцэне, і ад пачуццёвай развітасці аўдыторыі. І адно, і другое дасягаецца, як гаворыцца, "працай над сабой". Бо менавіта яна — заўсёды і ва ўсім найлепшая "прафілактыка" чалавечых думак, пачуццяў, намераў і ўчынкаў.

Дзве з паловай тысячы юных магілёўцаў падчас акцыі паглядзяць (за сымбалічны, дарэчы, кошт квітка) і абмяркуюць разам з пастаноўшчыкамі і трупай тэатра "Дзе-Я?" спэктакль "Аўтограф на кружалцы". Наколькі скароціцца пасля гэтага колькасць правапарушэнняў у маладзёвым асяродзі, цяжка сказаць. Ці значна пашырыцца за кошт юных наведвальнікаў тэатральная аўдыторыя, — таксама.

Застаецца спадзявацца, што абодва "паказчыкі" дадуць усё ж найлепшы вынік: мастацтва сапраўды іншым разам робіць цуды.

Г.С.

Сёння прапануем наш апошні рэцэпт на яблычную тэму.

МАЧОНЫЯ ЯБЛЫКІ

У Тыднёвіка на кухні

Яблыкі, лепш за ўсё антонаўскія, перабраць і памыць. Падрыхтаваную кадку заслаць лісцевым слоем чорнай парэчкі ці вішні. На лісце пакласці ў некалькі радоў яблыкі (галінкамі ўверх). На яблыкі ізноў пакласці слой лісця, на іх — яшчэ ў некалькі радоў яблыкі. Гэткім чынам напоўніць кадку, апошнім пакінуўшы лісцевы слой.

Залівацъ яблыкі трэба салодкай вадой: на кожныя 10 л вады — 400 г цукру ці 600 г мёду +3 ст. лыжкі солі. Пракіпяціць і ахладзіць.

Кадку паставіць у халоднае месца, заліць салодкай вадой. Яблыкі накрыць драўлянай кружэлкай з грузам (абмытым камянём).

У першыя 3-4 дні неабходна будзе даліваць у кадку халодную ваду. Узровень вады павінен знаходзіцца на 3-4 см вышэй за драўляную кружэлку. Яблыкі будуць гатовыя праз 30-40 дзён.

ПРАЕКТ ПРАПАНОВЫ

ПРАГРАМА БЕЛАРУСКАГА ТЭЛЕБАЧАННЯ-2

*Даслаў **Вітаўт Марфель***

7.00 **Раніца прэзыдэнта.**
7.30 **Выступ прэзыдэнта РБ А.Лукашэнкі.**
7.50 **"Служу Расеі!"** Прэзыдэнт аб беларускім суверэнітэце.
8.50 **"Усё нармальна, Бацьі!"**. Справаздача ўладаў аб выкананні задач; забаўляльная праграма.
9.20 **"Лукамолле"**. Выступ прэзыдэнта перад дзецьмі.
9.50 **"Сам сабе рэжысёр"**. Гумарыстычнае шоў прэзыдэнта.
10.25 **"Амэрыку — у таратуту"**. Праграма пра інтэрнацыяналізм.
10.55 **"Абібок"**. Нізка водгукаў аб прэзыдэнце РБ А. Лукашэнка.
11.20 **"Вуліца СИЗО"**. Прафілактычная праграма для дзяцей і юнацтва.
11.50 **Ток-шоў "Наабум"**. Праект антыкрызыснай урадавай праграмы.
12.15 **"Адзін на адзін"**. Прэзыдэнт палітызуе сам насам.
13.00 **"Злаві мяне!"** Гульня-справаздача ўладаў на тэму фінансавых выдаткаў.
13.30 **"Адзін супраць усіх"**. Інтэлектуальнае шоў прэзыдэнта РБ А.Лукашэнкі.
14.10 Рэпартаж ні аб чым. **Спецвыпуск.**
14.25 **"Відавочнае-неверагоднае"**. Праграма аб паляпшэнні жыцця народа і росце эканамічных паказчыкаў.
14.55 **"Да 15-ці і болей"**. Як улады вырашаюць маладзёвыя праблемы.
15.20 **Прэзыдэнт і закон.** Новыя метады ў барацьбе з карупцыяй.
16.00 **"Жытво і пітво"**. Сельская гадзіна.
17.00 **"Поле цудаў"**. Уборка зерневых у саўгасе "Гарадзец" Шклоўскага раёна. Прамое ўключэнне.
17.40 **"Залатая сэрыя"**. Год 1994-й. Прамова прэзыдэнта.
19.00 **Тяп-ляп. Навіны.**
19.15 **"Вечаровы надой каровы Мілкі"**.
19.30 Прагноз надвор'я на заўтра. (Указ прэзыдэнта).
19.35 **"Байкі з труны"**. Спосабы рэстаўрацыі СССР.
20.00 **Чарговы выступ прэзыдэнта.**
20.10 **"Лайдакі Аляксандра"**. Прэзыдэнцкая вертыкаль у дзеянні.
20.30 **Пазачарговы выступ прэзыдэнта.**
20.45 **"Калыханка"**. Дзядзька Саша ў гасцёх у парламента.
21.00 **"Рэзананс"**. Стаўленне працоўных калектываў да апошняга ўказа прэзыдэнта.
21.20 **АТН-маналог.** Эксклюзіўнае інтэрв'ю прэзыдэнта.
21.40 **"Ціхі Дом"**. Веснік парламента.
21.55 **"Я табе пераключуся!"** Тэлезастаўка.
22.00 **"Усенародная любоў ці Ніхто акрамя Цябе"**. Дакументальны серыял Азаронка.
23.00 **"Відзьмо-нявідзьмо"**. Праграма аб беларускай міліцыі.
23.40 **"Не забудзься на любімую сымболіку!"** Тэлезастаўка.
00.00-7.00 **"Партрэт прэзыдэнта"**. Тэлезастаўка.

ТЭСТ НА ЭРУДЫЦЫЮ

АДКАЗЫ

МОВА Й ЛІТАРАТУРА

1. Ялта, 1917 г.
2. А.Куляшоў.
3. "Наша Ніва".
4. "Каласы пад сярпом тваім" Ул. Караткевіча.
5. Бранiслаў Тарашкевіч.
6. "приятного аппетита" — "Сыць, Божа!" альбо "Смачна есьці!"
7. "утро вечера мудренее" — "Пераначуем, болей пачуем".
8. "в тихом омуте черти водятся" — "Ціхая свіньня глыбока рые"
9. працоўны інструмэнт.
10. Васіленак, Аляксейчык.

НОВЫ РАЗЬДЗЕЛ: СПОРТ

1. У якой лізе сусьветнага хакею гуляюць зараз беларусы?
2. Чэмпіён Эўропы'95 у скоках з шастом.
3. Чэмпіён двух алімпіядаў, самы моцны цяжкаатлет сьвету ў 80-я гады.
4. Назавіце хаця б 5 футбалістаў/хакеістаў нацыянальнай зборнай Беларусі.
5. Чэмпіён Эўропы апошніх год у настольным тэнісе.
6. Легендарны гімнаст, лепшы спартовец сьвету'93.
7. Колькі ўмяшчае менскі стадыён "Дынама"?
8. Выбітны беларускі грасмайстар, зь дзесяткі лепшых шахматыстаў сьвету.
9. Усясьветна вядомы лыжны комплекс, дзе неаднойчы праводзіліся чэмпіянаты сьвету.
10. Менская гандбольная каманда, чэмпіён эсэсэсэр, Эўропы, сьвету.

Рэдактар Генадзь СУДНІК

Інфармацыйна-аналітычная газета, заснаваная Магілёўскай гарадзкой асацыяцыяй "КОЛА СЯБРОЎ".

Зарэгістравана ў Дзяржкамітэце Рэспублікі Беларусь па друку за № 831.

Газета выходзіць па пятніцах, пераважна на беларускай мове..

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 212030 г. Магілёў, вул. Першамайская, 6-22.

ТЭЛЕФОНЫ: 31-04-15, 22-97-82

Газета набрана і надрукавана афсетным спосабам у Магілёўскай абласной друкарні імя Я.М.Свярдлова. Зак. 24. Тыраж 2100 асобнікаў.